

ABRIL 2022

REGIDORIA DE FEMINISME I LGTBI

+dones

MANIFESTACIÓ 8M

Nosaltres som perquè elles van ser

Dones, joves i xiquetes tornen amb força als carrers després de les restriccions adoptades per a contenir la pandèmia provocada per la Covid-19

RECURSOS PER A LES VÍCTIMES DE LA VIOLÈNCIA DE GÈNERE A CASTELLÓ

SERVEI D'IGUALTAT D'OPORTUNITATS DE L'EXCM. AJUNTAMENT DE CASTELLÓ DE LA PLANA 964 251 979
964 355 322

Atenció psicològica, jurídica i social a dones.
Prevenició de violència de gènere.
Educació en Igualtat.
Participació comunitària en Igualtat.

Horari: de dilluns a divendres de 9 a 14 h

igualdad@castello.es
www.castello.es

CENTRE DONA 24 HORES (GENERALITAT VALENCIANA) 900 580 888

C/ MAJOR 2, 5é
Atenció psicossocial i jurídica a dones víctimes de maltractaments.

Horari: 24 h
www.gva.es

OFICINA D'ATENCIÓ A LES VÍCTIMES DEL DELICTE 964 621 687

CIUTAT DE LA JUSTÍCIA
BULEVARD BLASCO IBÁÑEZ, SN
PLANTA BAIXA

Atenció i protecció a víctimes del delictes, redacció de denúncies, informació, acompanyament.

Horari: de dilluns a divendres, de 9 a 14 h

avd_cas@gva.es
www.gva.es

TELÈFON D'EMERGÈNCIA DEL MINISTERI DE SANITAT, POLÍTICA SOCIAL I IGUALTAT 016

TELÈFON D'EMERGÈNCIA 112

POLICIA NACIONAL: UNITAT DE FAMÍLIA I DONA 964 569 500 / 091

COMISSARIA PROVINCIAL DE CASTELLÓ
C/ RIU SELLA 5
Atenció a víctimes, presentació de denúncies...

Horari: 24 h - SAF: de dilluns a divendres, de 9 a 21 h

www.policianacional.com

POLICIA LOCAL: UNITAT DE VIOLÈNCIA DOMÈSTICA, UVIDO 092 / 964 354 000

CENTRAL DE LA POLICIA LOCAL DE CASTELLÓ
QUADRA TERCERA,
PARTIDA BOVALAR

Urgències: Horari: 24 h

En aquesta edició

01 Pàg. 3

Nosaltres som perquè elles van ser

02 Pàg. 10

A través del sostre de vidre. Accions que transformen

03 Pàg. 21

Història del feminisme: Carmen de Burgos Seguí

04 Pàg. 33

Carme Ripollés: Premi Olímpia 2022

SERVEIS SOCIALS: DE DILLUNS A DIVENDRES DE 9 A 14 H

CENTRALS - COLÓN 38-A
964 355 100

NORD - HISTORIADOR ESCOLANO 28, PLANTA BAIXA
964 247 600

OEST - POLIFUNCIONAL URBAN, QUADRA LA SALERA S/N
964 251 689

GRAU - FORADA 8
964 281 368

EST - MARQUÉS DE LA ENSENADA 10
964 224 005

SUD - CANTÓ DE CASTALIA 21
964 244 584

Adreça:
Passeig Ribalta, 21 Entl. A
Tel. 964 25 19 79
igualdad@castello.es

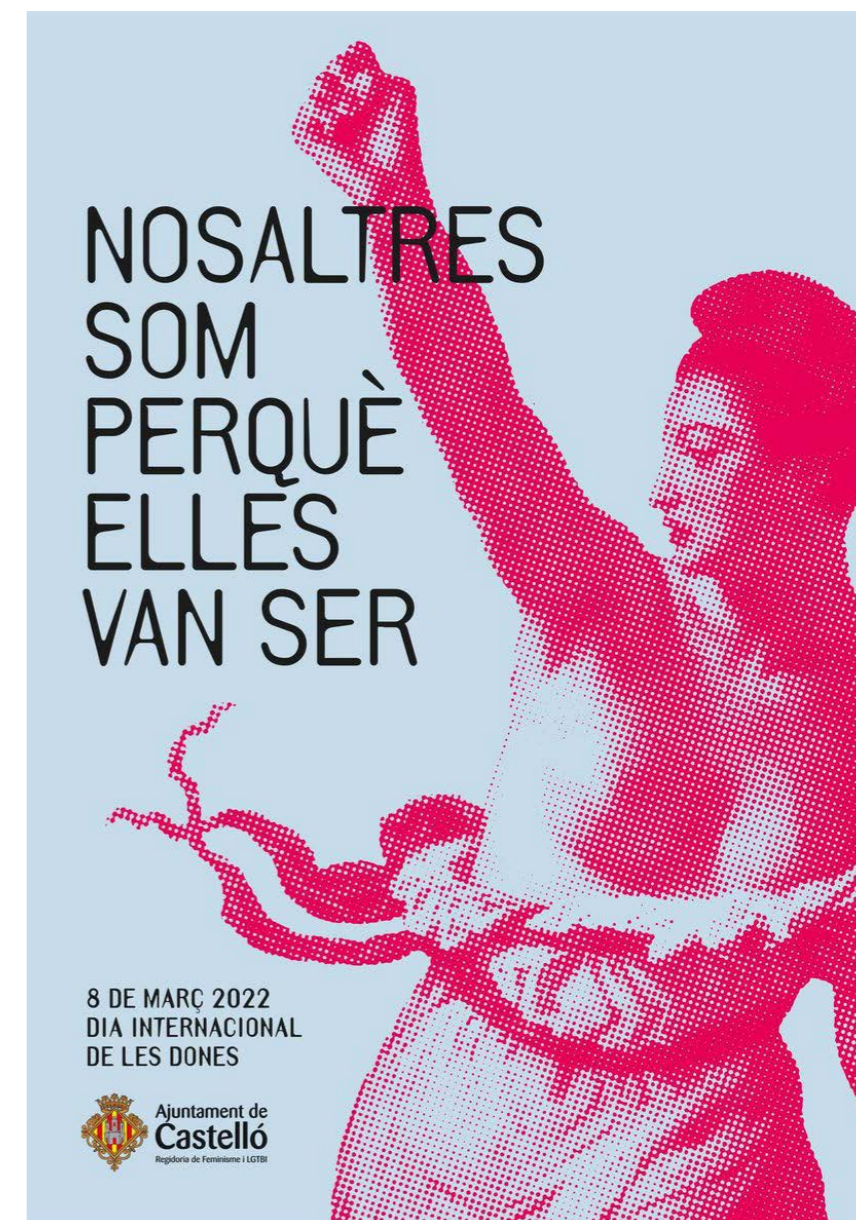
Realització: Negociat d'Igualtat d'Oportunitats de Dones i Homes
Promou i coordina: Regidoria de Feminisme i LGTBI

↓ Nosaltres som perquè elles van ser

Aquest és el lema protagonista de la campanya de sensibilització que l'Ajuntament de Castelló ha posat en marxa per a celebrar el 8M de 2022

Recordar i reconèixer el treball de les nostres predecessores és qüestió de justícia, de sororitat i de feminisme. I aquest ha sigut l'objectiu de la campanya institucional que enguany el consistori castellonenc ha desenvolupat a través de la Regidoria de Feminisme i LGTBI, liderada per Verònica Ruiz. És per això que la imatge que ha il·lustrat aquesta campanya ha sigut l'arxiconeguda **La Llibertat guiant el poble**, el famós llenç que Eugène Delacroix va pintar en 1830.

Els actes per a commemorar el Dia Internacional de les Dones s'han estès durant tot el mes de març. Així, la programació arrancava amb la inserció de la imatge de la campanya en la **xarxa d'autobusos de transport públic de Castelló** per a convidar a la ciutadania a reflexionar sobre els drets de les dones i la sororitat.

8 DE MARÇ 2022
DIA INTERNACIONAL DE LES DONES

8M DIA INTERNACIONAL DE LES DONES

També, durant tot el mes s'han pogut visitar les exposicions **"Montes de Tessaout: Heridas de viento y sol"** de l'artista **Elena Lenguas** en la façana del Mercat Central i les obres de diferents autores i autors que han pogut desenvolupar gràcies a la concessió de les **beques Hàbitat Artístic**. Les seues obres s'han exposat en el **Menador Espai Cultural**.

Altres activitats com a conferències, monòlegs, tallers i col·loquis han sigut programades al llarg del mes. En aquest sentit, **Anna Freixas Farré**, va oferir l'11 de març la conferència "Jo, vella. Anotacions de supervivència per a éssers lliures", mentre que **Ana Mª Àvila Peñalver** va impartir la xerrada "Dones i salut mental" el 15 de març. Per part seua, **Pepa Cases** va participar el 3 de març amb "Sóc hiperactiva", un monòleg feminista, i el 17 de març es va xarrar sobre la desigualtat en l'esport després de la projecció del documental que ha dirigit, *Hijas de Cynisca*. La música també ha tingut cabuda en aquesta atapeïda agenda amb dos **concerts**, els dilluns 7 i 14 de març, en el Reial Casino Antic. D'igual manera, s'han impartits dos **tallers sobre dones astrònomes** en el Planetari i un altre taller, durant el mes d'abril, **per a l'empoderament femení**.

El **Museu de la Ciutat de Castelló (Mucc)**, igualment, ha volgut participar d'aquesta efemèride organitzant la **trobada "Elles habiten la ciutat"** (10 de març), un diàleg intergeneracional on les treballadores de la indústria tèxtil castellonenca han compartit experiències, i oferint l'itinerari "Dones Immortals" (13 de març) pel Cementiri de Sant Josep. I l'**Espai d'Art Contemporani de Castelló** a obert les seues portes a l'exposició **Apertura de "El árbol de la rabia"**, una mostra comissariada per Semíramis González, amb obres d'artistes activistes com Regina José Galindo, Julia Galán, Marina Vargas, Kubra Khademi, María Acha-Kutscher, Ana Esteve Roig, Fatima Mazmouz y Beth Moysés, que manifesten com la igualtat de gènere és una qüestió prioritària a l'agenda política de qualsevol país. Aquesta exposició es podrà visitar fins al 12 de juny.

El Menador Espai Cultural ha acollit les exposicions de les persones becades: "Per Bruixa", d'Ana Beltrán Porcar; "Aixovar d'espai", de Lara Ordóñez; "Límit 40 minutes, 1h 9m Daily average 1h 54m today", de Cristina Santos; "Filo", de Gerard Bomboi; i "El que importa és el viatge", de Nacho Rosel.

8M DIA INTERNACIONAL DE LES DONES

Com és habitual, el **8 de març** es va celebrar l'**acte institucional**. Al matí, la regidora de Feminisme i LGTBI, Verónica Ruiz, i l'alcaldeessa de Castelló, Amparo Marco, van lliurar tant els guardons de la XXIX edició del Concurs Relats de Dones 2021, com del Premi Olímpia 2022, concedit enguany a la fotoperiodista Carme Ripollés. A la vesprada, va tenir lloc la manifestació convocada pel Moviment Feminista de la ciutat sota el lema "Les dones fem la revolució".

Acte de lliurament dels premis

8M DIA INTERNACIONAL DE LES DONES

Manifestació 8M. Fotografies de Carme Ripollés, premiada del Premi Olímpia.

Las Perleras i Dos barcas, premiats en la XXIX edició del Concurs Relats de Dones

Mª Antonia Sánchez Riera, amb *Las Perleras*, i Silvia Docón Esteban, amb *Dos barcas*, han sigut les guardonades en aquesta última edició del concurs de relats amb el primer i segon premi respectivament

El 8 de març, Dia Internacional de les Dones, van tindre lloc els lliuraments del Premi Olímpia 2022 i la **XXIX edició del Concurs de Relats de Dones**. En aquest segon cas, els relats de Mª Antonia Sánchez i Silvia Docón van rebre el primer i segon premi.

Mª Antonia Sánchez ja havia començat a escriure *Las Perleras* quan va saber del concurs. Va observar que el seu text s'adapta a les bases del premi, així que es va animar a participar. La seua idea és ampliar el relat, arribar a completarlo amb moltes altres més històries sobre aquestes valeroses precursoras perquè no quede en l'oblit el paper fonamental que van representar. Però, qui protagonitza *Las Perleras*?

Ens conta l'autora de Manacor que és un relat inspirat en les vivències de centenars de dones que, a principis del segle XX, es van alçar en contra de les convencions socials de l'època, atrevint-se a eixir de les seues cases per a treballar en un ofici totalment desconegut a Espanya: **la fabricació de la perla artificial**. Aquest pas crucial va significar un alliberament per a elles i els va atorgar un nou reconeixement en la jerarquia familiar, demostrant que eren capaces de traure avant les seues famílies durant la decadència d'un poble en crisi. A través de diferents protagonistes femenines, es dona a conèixer com va repercutir en l'esdevenir de les seues vides el fet de voler ser dones empoderades davant la rígida moralitat d'antany.

La seua relació amb el feminisme i la igualtat ve marcada per la seua implicació en l'estudi del procés d'alliberament de la dona, principalment des de finals del segle XIX i durant tot el XX. Per a Mª Antonia, "el feminisme és el moviment social que demana per a la dona el reconeixement d'unes capacitats i uns drets que, per tradició, han estat reservats als homes. I, precisament, això és el que pretenc donar a conèixer a través

de les protagonistes del meu relat: les vicissituds que ha experimentat la comunitat femenina, per a aconseguir ser admeses com a iguals".

Aquest premi, reconeix, la inspirarà i animarà, sens dubte, per a seguir amb la il·lusió que des de la joventut tenia: escriure. Una il·lusió que va haver de relegar a un segon pla per a complir un altre somni: ser mare. Ara, espera poder compaginar i conjuminar aquestes dues passions, l'escriptura i la maternitat.

Per part seua, **Silvia Docón** es va autoimposar presentar-se a algun concurs literari, era el seu repte d'escriptura per a 2021. Ja tenia escrit el relat premiat, *Dos barcas*, quan es va topar amb les bases d'aquesta XXIX edició. Així que, reconeix estar molt contenta amb el guardó, no se l'esperava, i és per això que desitja agrair a l'organització aquest reconeixement.

Des de fa tres anys la passió de Silvia és l'escriptura: "des de llavors no he deixat d'escriure ni un sol dia, encara que siga dins del meu cap. Encara estic aprenent, i intente fer-ho millor cada vegada". Fruit d'aquesta dedicació, encara que breu però intensa, són alguns premis ja rebuts per altres obres escrites. Per exemple, amb *Confinada pero libre* va guanyar el primer premi en el certamen de Lliçà d'Amunt de l'any 2020; amb *Uno, dos, tres* (juliol 2020) va ser finalista en el XXI Festival de narració Estiu de conte i també en el Concurs de relats #SueñosdeGloria amb el títol *Viajes y sueños* (juliol 2021). Així mateix, bolca la seua passió en un blog, "[Relatos S.D. Esteban](#)", on publica diferents gèneres literaris com a microrelats, poesia, terror o novella.

Mª Antonia Sánchez va viure a Manacor (Mallorca) durant la seua infància i joventut. Després d'acabar els estudis universitaris d'Educació Musical, s'ha dedicat a la docència, i ha treballat com a mestra en diferents centres educatius de l'illa. Actualment, imparteix classes a Lluçmajor, municipi en el qual resideix. L'autora reconeix la seua gran afició per l'estudi de la història, afició que ha despertat en ella l'interès per la narració. I, encara que de moment només ha escrit dos relats, entre ells, *Las Perleras*, li augurem un futur narratiu reeixit, atès que tots dos han sigut premiats i publicats.

Silvia Docón és valenciana de naixement i catalana d'adopció. És higienista dental, però, com afirma, la seua passió és l'escriptura. Li agrada escriure sobre dones. Un dels seus relats, en el qual a través d'un personatge fictici s'explica l'ocorregut el 25 de novembre de 1911 com a germen per a la celebració del Dia Internacional de les Dones, ha sigut el protagonista per a commemorar el 8M mitjançant la seua lectura pública a la biblioteca del seu municipi, Lliçà d'Amunt (Barcelona), i en el col·legi de la seua filla xicoteta. Actualment està treballant en un llibre de relats i és autora del blog "[Relatos S.D. Esteban](#)".

Dos barcas narra **la història de dues dones molt diferents, una història carregada de sororitat**. Una és una anciana viuda que busca, sense massa èxit, el seu primer amor. L'altra és una dona madura ofegada en el seu matrimoni. Ambdues coincideixen en una cafeteria i, des de llavors, formaran equip per a ajudar-se l'una a l'altra.

La vida de Silvia també està envoltada de dones -tres germanes, dues filles, una mare-, dones a les quals adora, per

això, reconeix, en els seus relats sempre hi ha alguna dona protagonista, coprotagonista o algun personatge femení, encara que siga secundari. Entén el feminisme com una lluita per la igualtat. Opina que les dones no hauríem de ser ni més ni menys, simplement, hauríem de disfrutar dels mateixos drets i oportunitats. I sobre això, precisament, versa un altre dels seus microrelats, *El anillo*, publicat en l'antologia *Ellas*, de Diversidad Literaria, i també en el seu blog.

A través del sostre de vidre. Accions que transformen

Aquest projecte s'emmarca en el III Pla Municipal d'Igualtat i té l'objectiu de sensibilitzar la ciutadania, mitjançant la intervenció artística, sobre les desigualtats d'hòmens i dones en l'accés i promoció dins del món laboral

Diferents manifestacions artístiques es donaran cita en el Passadís de les Arts des del 7 fins el 14 de maig de 2022

Que la socialització diferenciada de gènere té conseqüències directes i limitadores en les vides de les persones és un fet. Però que aquesta socialització es pot subvertir des de diferents àmbits d'intervenció social, també. L'art no escapa a aquesta socialització, però el seu poder transformador, el seu caràcter reivindicatiu i la seducció i interpel·lació de les seues manifestacions el converteixen en una eina valuosa i aliada per a, almenys, qüestionar les desigualtats i discriminacions degudes al gènere.

És per això que el projecte **"A través del sostre de vidre. Accions que transformen"** pretén visibilitzar la segregació horitzontal i vertical que pateixen les dones en l'àmbit laboral mitjançant la reflexió i mirada crítica. La peculiaritat del projecte radica en el fet que l'anàlisi vindrà afavorida per la **mediació artística** a través del procés creatiu de les persones que hi participen.

Però no hi ha canvi sense coneixement previ. En aquest sentit, **el programa comença amb la formació en igualtat dels col·lectius que hi participen**. Concretament, l'objectiu passa per treballar amb alumnat d'educació secundària, associacions de dones, associacions de gent gran, col·lectius de persones amb discapacitat o alumnat dels conservatoris de Música y Dansa, entre altres, sobre les limitacions que troben les dones en la seua projecció laboral emprant l'art com un mitjà que possibilita pensar, crear i expressar noves realitats.

Mediació artística: ferramenta de canvi

Els rols i estereotips que perpetuen l'estructura patriarcal i jeràrquica de la societat actual, que perpetuen, també, el sostre de vidre i estan a la base de fenòmens socials i reals com la bretxa salarial o la segregació horitzontal i vertical al mercat laboral, són visibilitzats i assenyalats des

Cartell A Través del sostre vidre

de diverses disciplines, com ara la sociologia, la filosofia, el periodisme... I també, l'art. Així, a través de la creació artística que implica aquest projecte s'experimentarà el concepte i les implicacions del sostre de vidre. I les persones participants tindran la possibilitat de construir processos comunicatius més enllà que l'expressió oral.

El sostre de vidre és una expressió que definix la invisibilitat d'un procés d'expulsió i discriminació femenina del mercat laboral. Tan sols ens advertix de la seua existència la constatació de les xifres i les queixes d'algunes dones que aspiren a pujar en l'escalafó sense aconseguir-ho, al marge de la seua idoneïtat ni de qualsevol altra explicació racional.

Ainhoa Anaut és l'encarregada d'assumir la direcció artística. Ainhoa té una dilatada experiència professional i acadèmica en l'art fotogràfic i col·labora amb institucions públiques duent a terme campanyes turístiques, així com patrimonials i artístiques de la ciutat de Castelló, i la seua província.

Com a fotògrafa especialitzada en arquitectura i interiorisme, porta més de dues dècades treballant per al sector de la ceràmica. Un sector en el qual és evident l'existència del sostre de vidre. Durant tot aquest temps, Ainhoa ha treballat, mà a mà, amb moltes dones professionals del món ceràmic i això li ha permès ser testimoni de situacions on la conciliació familiar encara està lluny d'aconseguir-se, on són comuns comentaris sexistes "posa't tacons per al sopar d'empresa", on la pregunta "¿T'agradaria ser mare?" continua estant present en les entrevistes realitzades a dones que busquen treball en el sector de la ceràmica, o on les dones encara no estan en els llocs directius.

Però per a desenvolupar aquest gran projecte fa falta alguna cosa més que ser conscient d'aquesta realitat. Fa falta sensibilitat i acció, i Ainhoa té ambdues:

"Aquesta circumstància -la discriminació de gènere en l'àmbit laboral- em va continuar rondant durant molt de temps, ja que, com a periodista, l'afany per evidenciar el que considere injust, a vegades es desperta i vol parlar... A més, coincideix que, com a persona inquieta, estic en contínua formació. D'aquesta forma, fa dos anys vaig cursar el Màster d'Artteràpia en la UPV, on vaig descobrir la mediació artística, disciplina en la qual s'emmarca el present projecte «A través de sostre de vidre. Accions que transformen». Així, entre

l'evidència d'aquest fenomen en un entorn tan pròxim, com és el sector de la ceràmica, juntament amb la premissa fonamental de la mediació artística, que és sensibilitzar, visibilitzar i transformar temes socials a través de processos creatius, va nàixer aquesta proposta".

El projecte que desenvolupa i coordina empra l'art en la seua dimensió comunitària i participativa per a abordar temes com la bretxa salarial, la conciliació familiar, rols i estereotips en l'adolescència, cosificació de les dones en el treball o la segregació laboral, entre altres.

Acciones d'intervenció directa

L'alumnat de l'ESO del centres que col·laboren reben un taller sobre "Rols i professions" de la ma de Natàlia Àvila, promotora d'Igualtat de Gènere, seguit d'un taller de teatre, a càrrec de Marc Escrig, per a posar en pràctica la teoria apresada en la sessió primera. En aquest context es pretén que l'alumnat reflexione sobre el seu present com a estudiants i sobre quines carreres o professions volen triar independentment d'aquelles associades a un gènere o un altre. Partint d'aquesta premissa, l'alumnat de 2n d'ESO de l'Institut Ribalta, amb el títol "Somnis de Colors", i de 3r d'ESO de l'Institut Miquel Peris i Segarra, amb la seua obra "Bussejant entre l'letterings", creen peces artístiques que estaran exposades al Passadís de les Arts del parc Ribalta del 7 al 14 de maig.

SENSIBILITZACIÓ ARTÍSTICA

En l'Ateneu de Castelló Ainhoa va impartir un taller de Fotografia Participativa per a abordar el tema dels rols i estereotips tradicionals com a condicionants en l'elecció professional i, conseqüentment, en les nostres vides. Les persones participants, a través d'una cartografia visual, van realitzar un viatge al passat per a parlar d'aquests temes des de la seua situació actual. Moment en el qual experimenten aquest sostre de vidre tant com a dones i com a persones afectades per dany cerebral adquirit, ja que les seues vides estan plenes d'obstacles invisibles per a la resta de la societat.

Segregació vertical: concepte que alludeix al gènere de les persones que ocupen els llocs jeràrquics d'una empresa o organització. De manera que els càrrecs directius i amb poder de decisió estan copats majoritàriament per homes, mentre que les dones es concentren en els nivells intermedis i baixos.

Segregació horitzontal: expressió utilitzada per a alludir a l'existència de sectors laborals i acadèmics masculins i on prevalen els valors de la masculinitat, mentre que existeixen altres sectors molt feminitzats. Parlem, per exemple, de les carreres d'enginyeria, on els homes són majoria, o de la infermeria, tradicionalment cursada per majoria de dones.

SENSIBILITZACIÓ ARTÍSTICA

També participaran sectors especialitzats en diferents disciplines artístiques, com ara, l'alumnat de l'Escola d'Art i Superior de Disseny de Castelló, que elaborarà una escultura efímera amb el títol "Bretxa Salarial", alumnes de composició del Conservatori Superior de Música Salvador Seguí de Castelló, que han compost l'obra *Women in music*, traspasant el sostre de vidre, o un grup de ballarins del Conservatori de Dansa Professional de Castelló, que ballaran una coreografia creada per ells mateixos.

D'altra banda, durant els set dies en què es desenvoluparà aquesta manifestació artística, s'exposaran les obres d'altres artistes locals. Perquè, com afirma Ainhoa, "d'això també tracta aquest projecte, de parlar i participar des de l'àmbit local, generant sinergies que uneixen i generen compromisos des d'allò que es viu". A més, xiquets i xiquetes podran assistir a un taller infantil a càrrec de Tintorerres Art, i les obres que elaboren quedaran per a la seua exposició.

A TRAVÉS DEL SOSTRE DE VIDRE ACCIONS QUE TRANSFORMEN

“ DANSEU, DANSEU O ESTAREU PERDUTS ”

PINA BAUSCH

Pina Bausch (1940-2009), ballarina i coreògrafa alemanya que va revolucionar la dansa contemporània, va visibilitzar a través de les seues peces la relació entre les persones i la societat que les oprimeix, així com preocupacions feministes respecte de la violència entre homes i dones.

A més, el seu art avantguardista, caracteritzat per la mescla de diferents moviments artístics, va trencar amb els rols de gènere existents en el món de la dansa, estereotips que en l'adolescència, quan les persones estan construint la seua identitat, marquen la vida en general.

Malgrat açò, encara existeix en l'actualitat un imaginari social que associa la dansa amb les dones. Per això, la realitat de les escoles de dansa és la diferència accentuada de la presència de xiquetes enfront de xiquets, que continuen decantant-se per activitats considerades tradicionalment com a masculines.

Des del Conservatori Professional de Dansa de Castelló s'interpretarà una peça de Pina Bausch, que estarà present en la jornada de reflexió comunitària i participativa que organitza l'Ajuntament de Castelló per a visibilitzar i sensibilitzar sobre la violència de gènere en l'àmbit laboral.

A TRAVÉS DEL SOSTRE DE VIDRE ACCIONS QUE TRANSFORMEN

“ COM SERÉ COMPOSITORA, SI CAP DONA ABANS HO VA SER? ”

CLARA WIECK, NO CLARA SCHUMANN

Les diferències entre homes i dones en la indústria musical són abismals. Discriminades, amb sous injustos i infrarepresentades, les dones artistes i compositoras s'enfronten al denominat sostre de vidre, és a dir, a aquelles barreres invisibles i per això difícils de trencar que els impedeixen avançar en la seua carrera professional.

Si vols visibilitzar aquesta situació, uneix-te a la jornada de reflexió comunitària i participativa, que organitza l'Ajuntament de Castelló.

Informa-te'n en el telèfon 680 416 797

Què són els ingressos amb perspectiva de gènere?

Els pressupostos amb enfocament de gènere són una ferramenta per a transversalitzar la igualtat de gènere en l'administració municipal i reconèixer les desigualtats de gènere i el menor accés de les dones, fins a la data, als recursos i serveis per la socialització diferenciada rebuda.

Com indica l'economia feminista, la fiscalitat no és neutra al gènere i realitzar una anàlisi de gènere dels ingressos municipals és una oportunitat per a transformar la desigual distribució dels recursos i l'organització dels treballs de cures i reproducció social.

La implementació dels pressupostos amb enfocament de gènere implica tant realitzar l'anàlisi de les despeses com dels ingressos. L'Ajuntament de Castelló va començar l'anàlisi de les despeses municipals en 2016. Després de més de cinc anys d'aplicació continuada s'evidencia una consolidació del procés i el compromís de cada vegada més negociats del Consistori, fet que permet ampliar l'anàlisi cap als ingressos municipals i mirar des d'un enfocament feminista com la recaptació municipal impacta de manera diferent en la vida de les dones i els homes de Castelló.

L'estudi dels ingressos amb enfocament de gènere de l'Ajuntament de Castelló ha analitzat els tributs com l'impost de Béns Immobles o l'impost de Vehicles de Tracció Mecànica, la taxa de fem, de terrasses o els preus públics de l'Escola de Matí i Vesprada, de ciutadania, del Teatre del Raval o els serveis i activitats esportives.

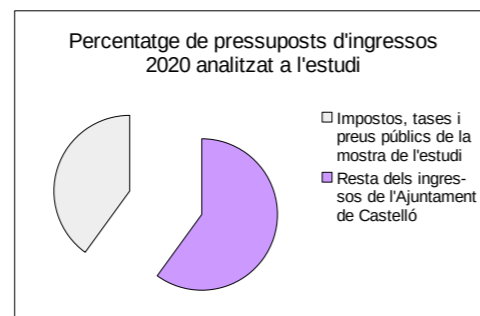
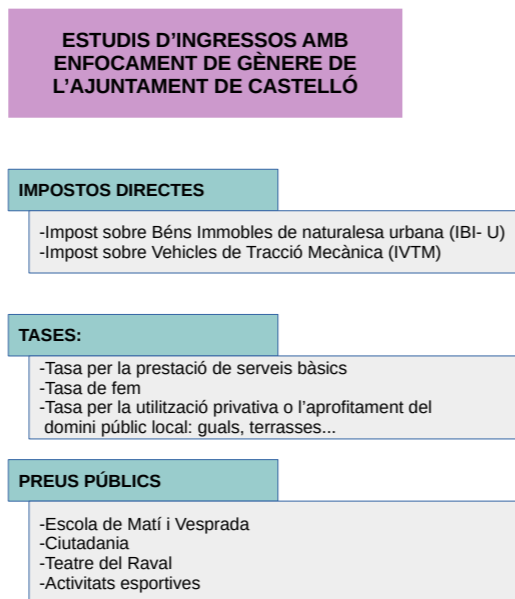
L'estudi és pioner en la matèria i aplica una triple mirada als tributs

Primer analitza la seua naturalesa i la normativa que els regula; segon, realitza una anàlisi de gènere de l'àmbit associat, estudiant l'activitat, l'ús i el servei vinculats a la figura tributària i als aspectes de la vida de les persones segons les seues distintes realitats; tercer, s'acosta al procés d'informació i tramitació, per a conèixer l'accessibilitat de la informació.

Esta triple mirada s'aterra en una valoració global de l'impacte de gènere del tribut o preu públic que porta acompanyada d'una proposta de millora que serà necessari aplicar pel Consistori per a realitzar una anàlisi amb més profunditat.

Tot i que encara és escassa la base analítica que permeta transparentar els impactes diferenciats entre dones i homes dels tributs locals, **l'estudi mostra que no hi ha biaixos explícits de gènere, però sí que hi ha limitacions per a l'anàlisi per falta de disponibilitat de dades desagregades per sexe.**

Este treball és un punt de partida per a incorporar l'anàlisi de gènere a la fiscalitat municipal, per això serà imprescindible el treball conjunt i la col·laboració entre les àrees municipals de Gestió Tributària, Informàtica i Igualtat perquè els biaixos implícits que puguen estar presents no afecten de manera negativa a les persones i es contribuïska a comptar amb sistemes de justícia fiscal que puguen reduir o, almenys, no aprofundir en les desigualtats de gènere.

En l'estudi dels ingressos amb perspectiva de gènere l'Ajuntament de Castelló analitza com la recaptació municipal impacta de manera diferent en la vida de les dones i els homes de la ciutat

L'Ajuntament de Castelló installa quatre punts violeta per a unes festes de la Magdalena lliures de violències masclistes

La **Regidoria de Feminisme i LGTBI** posa en marxa la **campanya "No és No"** per a implementar durant les **festes de la Magdalena**. L'objectiu primer és conscienciar la ciutadania de la necessitat de celebrar unes festes sense agressions masclistes i sexistes. I sobre aquest tema, **Verònica Ruiz**, la regidora, recordava que "l'ambient festiu no disculpa cap actitud abusiva, i totes tenim dret a gaudir sense cap risc la setmana festiva".

Per a això, el consistori castellanenc ha treballat de manera coordinada amb els diferents organismes encarregats del desenvolupament de les festes, és a dir, amb la **Policia Local** i amb el **Patronat de Festes**. A més, la Regidoria de Feminisme i LGTBI, a través del Servei d'Igualtat d'Oportunitats de Dones i Homes, ha dut a terme **accions de sensibilització** mitjançant la distribució d'adhesius, pòsters i polseres entre les **250 colles federades** i les **19 gaiates**. Així mateix, han comptat amb la participació dels **Moros d'Alqueria**, els **Cavallers de la Conquesta** i la **Colla de dolçainers i tabaleters**.

Els **quatre punts violeta** han sigut instal·lats en les zones de major aflluència a la ciutat, concretament, han estat situats en la **plaça Maria Agustina** (al costat de la cantonada amb Subdelegació del Govern), en la **plaça Porta del Sol** (entre el Banc Santander i la Font de l'Aiguadera), en la **plaça Na Violant** i en l'**avinguda del Rei En Jaume** (a l'altura de l'edifici de Correus). Aquests punts han estat operatius **des del 19 al 26 de març** en horari de 21:00h a 02:00h.

Els serveis que ofereixen aquests punts violeta van des de proporcionar informació, assessorament, acompanyament i seguiment fins a la derivació en els casos d'agressió. És per això que cada punt compta amb personal qualificat en la matèria, així com amb una treballadora social i una psicòloga.

Punt Violeta és un instrument promogut pel **Ministeri d'Igualtat** al juliol de 2021 per a implicar el conjunt de la societat en la lluita contra la violència masclista i estendre, de manera massiva, la informació necessària per a **saber com actuar davant un cas de violència contra les dones**. Suposa un canvi d'enfocament en les polítiques públiques d'atenció a les víctimes, situant la violència masclista com un problema estructural que requereix de la implicació del conjunt de la societat per a acabar amb ella. Entre una de les eines del Punt Violeta es troben els materials per a establiments, entitats, empreses i organismes públics com ara cartells i adhesius amb un codi QR vinculat a la Guia Punt Violeta per a actuar enfront de la violència masclista, que tenen com a objectiu assenyalar que aquell espai és un **lloc segur per a les víctimes**, on poden rebre informació i acompanyament si ho necessiten.

Hijas de Cynisca retrata la desigualtat de gènere en el món de l'esport a través del testimoni directe de 13 dones esportistes

Dins dels actes programats per a celebrar el Dia Internacional de les Dones, el dijous 17 de març va tenir lloc, al Teatre del Raval, la projecció del documental *Hijas de Cynisca*, estrenat en 2019 i dirigit per **Beatriz Carretero**. Seguidament, es va celebrar un col·loqui en el qual van participar **Mari Carmen Molés**, psicòloga esportiva; **Dori Ruano**, ciclista i una de les veus del llargmetratge; **Silvia Tirado**, periodista i ciclista, i **Aida Alumari**, productora del documental.

Almudena Cid (gimnàstica rítmica), Amaya Valdemoro (bàsquet), Paloma del Río (periodista i comentarista esportiva), Jennifer Pareja (waterpolo), Lydia Valentin (halterofília), Bea Fernández (handbol), Dori Ruano (ciclisme), Carmen Martín (handbol), Jessica Vall (natació), Ona Carbonell (natació sincronitzada), Laura Torvisco (futbol), Paula Tirini (voleibol) i Mary Álvarez del Burgo (voleibol i voleibol de platja)

són els 13 rostres femenins, referents en l'esport, que narren les seues històries personals i d'assoliments professionals en el documental. Però totes elles convergeixen en un punt en comú: **posar de manifest la desigualtat en l'àmbit masculí i masculinitzat de l'esport, siga quina siga la disciplina.**

L'esport és un espai de socialització més, un espai on imperen estructures patriarcals i actituds masclistes i sexistes. Les dones han arribat a l'esport i n'hi ha de molt bones, però en quines condicions? Quin és el preu que han hagut de pagar? Quins càrrecs ocupen?

Durant el col·loqui, Dori Ruano, una de les protagonistes del documental, va relatar situacions que van provocar la perplexitat de l'auditori davant el seu caràcter injust i discriminatori. Per exemple, va contar que mentre que

D'esquerra a dreta: MC Molés, Dori Ruano, Silvia Tirado i Aida Alumari.

Beatriz Carretero, directora i productora del documental.

Cynisca va ser una princesa espartana nascuda al voltant de l'any 440 aC. Es va convertir en la primera dona de la història a guanyar els Jocs Olímpics de l'antiguitat. La gesta de Cynisca d'Esparta es coneix gràcies al fet que com a premi es va fer d'ella una estàtua de bronze en el Temple de Zeus a Olímpia.

abans de llevar impostos, la qual cosa representa un augment del 23 % respecte de 2020 i un augment del 16 % respecte del rècord anterior de 2013), "encara estan lluny de percebre guanys similars als homes en les mateixes disciplines". I cal tenir present que s'està parlant de l'elit esportiva femenina, la qual compta amb patrocinadors i amb un equip darrere d'assessorament.

Patrocinis

Malgrat que cada vegada més marques i empreses, entitats esportives i administracions públiques estan fent costat econòmicament a l'esport femení, la inversió en patrocinis continua sent molt dispar respecte de l'esport masculí. L'agència IEG, l'autoritat en patrocini, feia públic en 2017 que, del total de la inversió que es fa per a patrocinar l'esport, [menys de l'1 % es destinava a les dones esportistes](#). És per això que l'executiva a l'Escuela Universitaria Real Madrid Universidad Europea, Marisa Sáenz, afirmava el passat 28 de febrer de 2022 que, encara que hi ha interès en l'esport femení, "manca aposta" i les claus per a impulsar la pràctica esportiva de dones i que genere més ingressos són "audiència, repercussió i interès" i això passa perquè hi haja més gestores i esportistes en entitats: "[El major repte és fer l'esport femení entretingut i captar l'audiència perquè no siga un esport minoritari](#)".

a l'equip masculí de ciclistes professionals els allotjaven en hotels de cinc estrelles, elles, les també ciclistes professionals, havien de dormir en pensions; que mentre que el menú dels esportistes contemplava carn de primera qualitat, el menú d'elles s'assortia de carn empanada, o que mentre que ells rebien una quantitat diària en concepte de dietes, elles, res.

Bretxa salarial

Les diferències en les condicions laborals, com per exemple retribució i salari, són evidents. El 13 de gener de 2022 la revista *Forbes* publicava que, a pesar que entre les 10 esportistes més ben pagades del món batien un rècord històric (van guanyar un total de 167 milions de dòlars en 2021,

Tractament mediàtic

El ressò mediàtic de l'esport practicat per dones continua sent menor que el protagonitzat per homes. Les dones esportistes acaparen menys titulars, reportatges, pàgines de diaris esportius i espai en les televisions. La menor visibilitat mediàtica contribueix de manera negativa a la consideració social que de jugadores i esportistes es té, i això afecta, irremeiablement, a la seua remuneració i condicions laborals. Sense anar més lluny, les futbolistes espanyoles van signar el seu primer conveni laboral, després de diverses vagues, l'agost de 2020. A això cal sumar el sexisme present en la cobertura periodística, en què importa més el seu aspecte físic, la seua vestimenta o la seua vida privada i sentimental que els seus assoliments en les pistes i les medalles aconseguides.

Maternitats i conciliació

Recentment, dos de les protagonistes del documental, Ona Carbonell i Lydia Valentín, juntament amb l'exjugadora d'handbol Eli Pinedo van compartir una [taula de debat](#) en què van intercanviar les seues impressions sobre, entre altres qüestions, la dificultat que suposa ser mare i conciliar en les seues carreres esportives. No sols suposa una aturada per a elles mateixes, sinó que la societat les jutja pensant que no tornaran a ser les mateixes després de la maternitat, perquè es posa en dubte el seu rendiment i la seua capacitat. I això, als homes, no els passa. Eli Pinedo era rotunda en reconèixer que un embaràs està vist "com una temporada perduda".

Ona Carbonell presenta *Empezar de nuevo*, un documental sobre la medallista olímpica que mostra, en primera persona, la seua maternitat i el difícil equilibri entre la vida familiar i professional d'una esportista d'elit. En el film, a més, es pot veure la tornada de Carbonell a la competició i la seua preparació per als Jocs Olímpics de Tòquio 2021. En una entrevista recent concedida a [Ser Padres](#) reclama més ajudes i més suport moral per a les mares treballadores.

Abusos sexuals

Influenciades per l'efecte Me Too, nombroses gimnastes i altres atletes i esportistes, entre elles la medallista olímpica **Simone Biles**, han denunciat haver sigut víctimes d'abusos sexuals per part dels seus entrenadors, els qual han viscut de manera impune pel tabú i la vergonya de les víctimes a no ser cregudes i per la inacció del sistema que va permetre tals violacions de drets humans.

El masclisme, resa la sinopsi del documental, està tan arrelat al nostre voltant que per a moltes persones és poc més que una llegenda urbana. Per a conscienciar el públic d'aquesta realitat és necessari mostrar-li històries reals en primera persona i apellar a la seua empatia. Si aquestes històries procedeixen de persones a les quals coneixen i admiren, referents amb les quals es puguem identificar, tindran una força major. La importància de l'esport des de la infància fa de les dones esportistes personatges propicis per a fer precisament això: contar la seua història. En fer-ho, aniran eixint a la llum els diferents matisos de la desigualtat de gènere. El que ocorre en el nostre esport no és més que un reflex de la societat en la qual vivim. Posar de manifest la situació de discriminació de gènere en l'esport i **proposar idees per a la seua erradicació pot ajudar a canviar una societat ancorada en valors que han quedat obsolets.**

Edurne Pasaban, la primera alpinista dona que va recórrer les 14 muntanyes 'vuitmils', va relatar en una entrevista concedida a Sandra Sabatés en l'espai [Dona havia de ser del programa televisiu El Intermedio](#) haver patit dures vexacions masculistes, malgrat haver-se sentit plenament integrada amb els seus companys: "Una de les coses que més m'han dolgut és quan un dia vaig escoltar un comentari com que havia acabat els 14 vuitmils perquè anava en expedicions amb homes".

EXPLOTACIÓ SEXUAL I PROSTITUCIÓ

Es posa en marxa el programa ALBA d'atenció itinerant a dones víctimes d'explotació sexual en contextos de prostitució

- El programa ofereix recursos per a intervenir, acompanyar i recuperar les víctimes. A més, compten amb l'assessorament de dones supervivents de l'explotació sexual i la prostitució forçada.
- [Anunci del programa ALBA per part de la vicepresidenta i consellera d'Igualtat i Polítiques Inclusives Mónica Oltra.](#)

L'objectiu del programa és oferir un **servei d'atenció integral**, mitjançant un **equip interdisciplinari**, que va des de la informació i l'assessorament en matèria social, sanitària, formativa i laboral, fins a la promoció de la seua autonomia perquè puguen reprendre una vida independent i accedir als drets que els corresponen. Així mateix, **l'atenció inclou els fills, filles** o persones menors d'edat que estiguen a càrrec d'aquestes dones.

Per a això, s'han habilitat espais físics d'atenció amb caràcter ambulatori i itinerant per a facilitar la detecció d'aquestes situacions, així com el contacte i el procés d'intervenció amb les víctimes. De la mateixa manera, s'ha decidit comptar amb **l'assessorament de dones supervivents** que s'integraran en els equips professionals amb la finalitat d'empatitzar i agilitar el contacte amb les possibles usuàries.

Els equips, un per cadascuna de les tres províncies de la Comunitat Valenciana, estan integrats per un total de nou professionals en els àmbits de Treball Social, Educació Social, Psicologia, Dret i Integració Social, a més de tindre en compte la possibilitat d'accés de persones traductores.

Aquests equips ofereixen atenció fixa en cadascuna de les seues seus de **dilluns a dissabte de 9 a 21 hores**. Fora d'aquest horari, els equips poden activar intervencions d'urgència si reben avisos a través del **telèfon d'atenció continua** dels Centres Dona (**900 580 888**). El servei es combina amb eixides periòdiques mitjançant unitats mòbils a les zones on es tinga coneixement o indicis que es desenvolupen activitats d'explotació sexual, amb la finalitat d'establir contacte amb les dones víctimes d'aquesta situació i informar-los de l'activitat de l'equip i de les alternatives per a eixir de la seua situació. Igualment, les dones que ho requerisquen **podran ser allotjades** de manera immediata en cas de no tenir un allotjament i de voler abandonar la situació en la qual viuen.

PROGRAMA ALBA

QUÈ ÉS?

ÉS UN PROGRAMA D'ATENCIÓ ITINERANT I DE RECURSOS PER A L'EIXIDA DE DONES VÍCTIMES D'EXPLOTACIÓ SEXUAL D'ÀMBITS DE PROSTITUCIÓ I/O TRÀFIC

CONTACTE

Programa ALBA va ser un dels objectius de la Conselleria d'Igualtat i Polítiques Inclusives en l'últim seminari del Consell i s'emmarca dins de l'Estratègia Valenciana contra les Violències Sexuals.

En [l'edició de maig 2021](#) ja informàvem del projecte IMMA (Inclusión de Mujeres Mediante Acompañamiento), desenvolupat per la Fundació Salut i Comunitat i secundat per la Regidoria de Feminisme i LGTBI de l'Ajuntament de Castelló per a proporcionar ajuda a dones víctimes del tràfic amb finalitats sexuals.

CASTELLÓ:
C/ La Lluna, 5 CP 12005
Tel: 964957818
alba_castello@gva.es

VALÈNCIA: C/ Roger de Flor, 13 CP 46001
Tel: 960252857
alba_valencia@gva.es

ALACANT: C/ Francisco Carratalà Cernuda, 15 CP 03010
Tel: 966835414
alba_alacant@gva.es

Carmen de Burgos Seguí
10 de desembre de 1867 (Almeria) /
9 d'octubre de 1932 (Madrid)

*Per a saber més: "[Carmen de Burgos. La voz silenciada](#)" (Canal Sur) / Documental "[Carmen de Burgos. Colombine](#)" (RTVE) / *Memorias de Colombine. La primera periodista* (Federico Utrera, 1998)

També coneguda com a *Colombine*, és considerada la primera dona a exercir de manera professional el periodisme

Pertanyent a la Generació del 98, l'Edat de Plata de la literatura espanyola. No obstant això, va ser silenciada tant per crítics i escriptors coetanis, recelosos de la seua llibertat com a dona, com pel franquisme, temorós per les seues reivindicacions feministes i activisme social

1867, 1873 o 1876. La veritat és que no està gens clar l'any exacte del seu naixement, però sí que ho va fer un hivern a Rodalquívir, un municipi de la província d'Almeria. Procedent d'una família acomodada, es va casar molt jove, amb tan sols 16 anys i en contra de la voluntat de son pare. Es va traslladar a la capital de la província per a viure amb el seu marit, fill del governador d'Almeria i periodista local. I és ací on entra per primera vegada en contacte amb el món del periodisme, en concret, amb el món gràfic, perquè va treballar com a caixista en la impremta que havia heretat el seu marit.

Es diu de Carmen de Burgos -batejada amb el nom de María del Carmen, Ramona i Loreta- que va ser una de les **precursoras del feminisme** per les seues idees reformistes, per la seua **defensa del divorci** i promoure des de la premsa una campanya a favor d'aquest, per advocar pel sufragi universal, exigir la supressió d'algunes lleis sexistes i fomentar la llibertat de les dones a través de l'educació i de l'associacionisme.

Precisament, la mateixa Carmen de Burgos, moguda per problemes matrimonials i la pèrdua d'un dels seus fills, decideix divorciar-se i abandonar l'habitatge conjugal per a traslladar-se, amb l'única filla que li va sobreviure dels tres que va tindre, a Madrid. Allí acaba els estudis de magisteri que li atorguen el títol de professora i, després d'opositar i aprovar en 1900, ingressa a l'Escola Normal de Guadalajara un any més tard. Durant aquest període compagina la seua tasca docent amb el periodisme i escriu articles per a revistes i diaris madrilenys.

El pseudònim de Colombine li'l proposa el director del *Diario Universal*, capçalera en la qual Carmen de Burgos escriu, des de 1903 i de manera fixa, els articles de "Lecturas para las mujeres", convertint-se, així, en la primera dona redactora d'un periòdic amb una columna fixa. Malgrat que la intenció del director era que Colombine oferira textos lleugers i superficials per a les dones, ella va aprofitar cada línia per a introduir temes de marcat caràcter feminista. Destaca, per exemple, l'assaig *El divorcio en España* (1904), fruit d'una petició que va fer a través de la seua columna per a conèixer les opinions de lectors i lectores sobre el divorci. Les respostes que va rebre les va aglutinar en aquell assaig el qual va provocar més d'una protesta per part dels sectors conservadors.

Carmen de Burgos també va signar amb altres pseudònims com "Gabriel Luna", "Perico el de los Palotes", "Raquel", "Honorine" o "Marianela"

Entre 1905 i 1906 recorre Europa gràcies a una beca per a estudiar a l'estranger. D'aquest viatge sorgeixen una sèrie d'articles que publicarà en el periòdic *Heraldo de Madrid* i que conformaran l'obra *Por Europa* (1906), el seu primer llibre de viatges. I va ser en aquest diari, *Heraldo de Madrid*, on Carmen de Burgos va cobrir la Guerra d'Àfrica al Marroc, on s'erigí com una de les **primeres dones corresponents de guerra**. La seua estada en aquell país per a contar de primera mà el que allí esdevenia la va sintetitzar en la novel·la breu *En la guerra* (*Episodios de Melilla*).

En el pla docent, en 1907 és nomenada per a exercir la Càtedra d'Economia Domèstica a l'Escola d'Arts i Indústries de Madrid i, en aquell mateix any, és traslladada a Toledo, a l'Escola Normal Superior de Mestres. En 1909 torna a Madrid per a seguir en la seua Càtedra d'Economia Domèstica i exercir com a auxiliar de la Secció de Lletres a l'Escola Normal Central de Mestres. Dos anys més tard, en 1911, és nomenada professora especial de l'Escola d'Arts i Oficis de Madrid. La seua passió per la pedagogia i l'ensenyament la manifesta, fins als seus últims dies, exercint de professora de persones sordmudes i cegues.

La seua producció, tant literària com periodística, és prolífica. Poden destacar-se, per exemple, la seua primera novel·la llarga, titulada *Los inadaptados* (1909); la reivindicació feminista *El artículo 438* (1921), on reclama la supressió d'aquest article del codi penal on la pena imposada al marit que matava la seua dona si aquesta l'enganyava era el desterrament durant dos anys; o la seua primera biografia sobre el poeta italià *Giacomo Leopardi* (1911).

Amb una carrera com a traductora, periodista, escriptora i docent consolidada, disfruta de l'ambient literari i cultural madrileny creant el seu propi cercle denominat "El Salón de Colombine". I va ser gràcies a aquestes tertúlies que Carmen de Burgos i l'autor **Ramón Gómez de la Serna** compartiren una llarga relació sentimental.

En el camp polític els seus ideals van evolucionar, igual que el seu feminisme, des de posicions més moderades i tímides -per exemple, al principi dubtava de fer extensible el dret al vot a "totes" les dones espanyoles- fins a la defensa i el compromís amb els principis republicans i socialistes. Fruit de la seua militància en el republicanisme, i amb els objectius d'inserir les dones en la vida pública i aconseguir el sufragi femení, va fundar en la dècada dels anys vint del segle XX l'associació Cruzada de las Mujeres Españolas i va liderar la primera manifestació reivindicativa de les sufragistes a Espanya. Totes aquestes idees les recopilarà en el llibre *La mujer moderna y sus derechos* (1927).

Un any després de la proclamació de la Segona República, Carmen de Burgos moria un 9 d'octubre de 1932 quan participava en una reunió política del Cercle Radical Socialista pronunciant, precisament, un discurs sobre la cultura sexual.

Així mateix, l'Associació de Periodistas - Asociación de la Prensa de Almería (AP-APAL) organitza anualment el **Premio Internacional de Periodismo 'Colombine'** per a reconèixer la labor de periodistes que s'ocupen dels temes relatius al paper de les dones en la societat i que es publiquen als mitjans de comunicació. D'igual forma, l'Asociación de Estudios Históricos sobre la Mujer de la Universidad de Málaga, amb la finalitat de reconèixer la labor de divulgació en el camp de la temàtica feminista, convoca, amb caràcter anual, el **Premio Carmen de Burgos**.

Fundació Isonomia està de celebració: compleix 20 anys des del seu naixement

En 2002, la Universitat Jaume I de Castelló (UJI) crea la **Fundació Isonomia** com a resultat de projectes adscrits a diferents iniciatives comunitàries d'ús del fons social europeu i de programes de la Comissió Europea, desenvolupats des de 1995.

Però darrere d'aquestes iniciatives i projectes hi ha rostres humans, hi ha molt d'esforç i molta il·lusió. Un d'ells és **Asunción Ventura Franch**, exvicepresidenta de la fundació i membra honorífica del seu Patronat, qui, a més, va ser Premi Olímpica 2018. Actualment, ocupa la vicepresidència **Mª José Senent Vidal**, professora titular en el Departament de Dret Privat de l'UJI. Al costat d'ella i d'Asunción Ventura, l'equip de treball d'Isonomia està format per **Santiago García Campá, Gemma Escrig Gil, Mª José Ortí Porcar, Anna Sales Boix i María Briones Gómez**.

Entitat sense ànim de lucre d'àmbit estatal i dependent de la Universitat que la va crear, l'objectiu principal d'Isonomia consisteix a promoure la igualtat d'oportunitats entre hòmens i dones, així com d'altres col·lectius socialment, econòmicament, laboral, educativa i culturalment desfavorits o susceptibles de patir discriminació, en tots els àmbits de la vida de les persones, amb la finalitat de contribuir a una societat més justa i més igualitària.

La seua experiència i coneixement especialitzat i de qualitat en matèria d'igualtat i mainstreaming de gènere li han permès erigir-se com a **entitat assessora** de diferents organismes com ara el Comitè d'AENOR AEN/CNT 165 «Ètica», el Consell de Ciutadania de la Comunitat Valenciana, el Consell Assessor de l'UJI, l'Ajuntament de Castelló o la Unió de Mútues, entre altres.

Així doncs, com a entitat assessora, va ser consultada pel Congrés dels Diputats per a participar en la Comissió de Treball i Assumptes Socials sobre el projecte de la Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de Mesures de protecció integral contra la violència de gènere. També van requerir les seues recomanacions les Corts Valencianes per al desenvolupament de la Llei de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència a la Comunitat Valenciana. Així mateix, i de manera més recent, ha participat en el procés d'elaboració del Pacte valencià contra la violència de gènere i masclista de la Generalitat Valenciana.

El treball que exerceix la Fundació Isonomia és multidisciplinari. En aquest sentit, poden destacar-se la **Xarxa Isonomia de municipis per a la igualtat efectiva de dones i homes**, constituïda per més de 90 ajuntaments de l'estat espanyol amb els quals col·laboren en orientació, formació i posada en marxa d'accions de promoció d'igualtat i de la participació social; la **Xarxa Isonomia** integrada per unes 200 persones associades, entitats públiques i privades, empreses i municipis que desitgen impulsar la igualtat efectiva, d'oportunitats i de tracte de dones i homes i prevenir la violència contra les dones i on la Fundació ofereix els seus serveis en matèria d'assessorament; la seua **àmplia oferta d'accions formatives en diferents nivells educatius**, com poden ser els **postgraus i màsters**; o la seua **labor d'investigació i divulgació científica** mitjançant l'organització de jornades, congressos i seminaris on es donen cita acadèmiques i investigadors de reconegut prestigi.

HAZ ISONOMIA és el portal en el qual pots donar-te d'alta com a sòcia o soci de la Fundació, contribuint al seu creixement i a la consecució dels seus objectius i beneficiar-te dels seus avantatges.

Des d'Isonomia volen agrair a totes les persones i entitats que les han acompanyat, amb el seu treball inestimable, a fer possible l'avanç cap al repte de la igualtat real. És per això que, aprofitant l'efemèride del 8 de març, han dedicat un espai per a compartir, al llarg d'aquest 2022, moments, imatges, veus i sabers en **ISONOMIA 20 ANYS (2002-2022)**.

↓ Llengua materna

L'any 1934 Rosa Maria Arquimbau va publicar Història d'una noia i vint braçalets, una sàtira de la Barcelona dels primers anys de la República protagonitzada per Cri-Cri, una xica rossa, guapa i descarada que col·leccionava amants i braçalets. L'any 2016 Julià Guillamon en reconstruïa la història a *L'enigma Arquimbau. Sexe, feminisme i literatura a la Barcelona republicana* i, molt subtilment a través de les seues pàgines, ens convidava a fer visible l'escassíssim percentatge de dones escriptores que, des de finals del XIX fins a la guerra civil, van escriure algun text en valencià. Així les coses, pot ser que els noms de Maria Orberà i Carrion, Manuela Agnès Rausell, Lluïsa Duran de Leon, Magdalena Garcia Bravo o Lola Andrés Nebot no siguem massa coneguts, ni un lector mitjà els associe amb el gremi de les lletraferides, però, això només ens confirma una idea un fet que ja sabem: que les dones, presents en totes les societats, sempre han estat absents de la construcció del relat històric. I és que només des de les últimes dècades s'ha començat a prestar atenció a aquest col·lectiu invisibilitzat, la qual cosa ens confirma un altre fet més que conegut: i és que, tot i la presència, si fa no fa, testimonial d'escriptores, aquestes demostren al llarg de les pàgines publicades que, contràriament a l'estereotip, les dones del passat han sigut moltes més coses que seductores, mares o mestresses. Si no, amb el pas del temps, aquestes pioneres no hagueren pogut trencar barreres i obrir les portes a les noves generacions, que és el cim que hui celebrem. De fet, si aquesta història fora una pel·lícula, el seu títol ben bé podria ser "La conquesta del present i del futur per part de la dona". Ara bé, el dia de l'estrena, i quan es projectara el com-s'ha-fet el film, potser alguna persona es plantejaria si, a més, la dona ha conquistat el passat. I la resposta, tot i que és òbvia, ja la sabem.

Al principi hem esmentat autores els noms de les quals podem incloure en aquell període de finals del segle XIX tan mitificat hui en dia i que tanta importància, diuen, que va tindre en la recuperació de la nostra llengua. No ho desmentiré, només faltaria això, però hauríem de ser més reivindicatius i afegir-hi que, injustament, les dones sempre han estat excloses de les hipòtesis sobre el manteniment de la llengua en èpoques dures com aquella Renaixença, quan a nivell d'ús social, l'alfabetització – i, en general, els usos escrits cultes o formals – implicaven precisament la quasi definitiva castellanització de la vida pública i no hi havia un públic lector. No sé si mai s'ha provat de fer una sociolingüística de gènere, però hi ha tres factors decisius (i invisibilitzats) en aquest període que afecten les dones i que incideixen directament en el desenrotllament normal de la llengua. És segur que, si les dones del segle XIX hagueren pogut triar, haurien elegit unes altres condicions de vida, però és a elles i a la seua resiliència

que hui devem bona part de la supervivència de l'idioma.

En primer lloc, caldria esmentar els índexs de natalitat. Castelló experimentà al segle XIX un increment demogràfic normal, però que era la causa del segon factor: la cria dels fills, tot i que no cal dir que aquest no és un fenomen ni exclusivament valencià, ni circumscrit al XIX. Fins al segle XX les mares s'han ocupat del nanos gairebé en solitari, i no és casualitat que el terme «llengua materna» prenga l'adjectiu de la mare. La transmissió de la llengua d'una generació a la següent passava necessàriament per elles, i aquest és un fenomen que no sempre ha sigut valorat com cal.

I tercer, l'analfabetisme femení. En un context social en el qual l'adquisició del castellà depenia directament del sistema escolar (els mitjans de comunicació audiovisuals i les grans immigracions tardarien encara dècades), el nivell d'alfabetització de les dones aporta una dada prou aproximada del coneixement que tindrien del castellà, i, per tant, de les dificultats de transmetre als fills una llengua que no fora la valenciana. Si convenim que aquelles que no anaven a escola difícilment podien saber castellà, al principi del segle XX només un terç de les dones estaven capacitades per a transmetre aquesta llengua als fills, i òbviament això no vol dir que ho feren. Per tant, hui és necessari recordar les pioneres de la lletra, però també s'hauria de començar a pensar que el relat de la recuperació de la llengua, burgès i masculí, està en deute amb un procés que, probablement, va tindre molt de popular i femení.

Negociat de Normalització Lingüística. Ajuntament de Castelló.

↓ L'associació de dones Aula Debat de El Grao desenvolupen tallers d'empoderament subvencionats per la Regidoria de Feminisme i LGTBI

Es tracta d'una activitat que anualment posa en marxa l'entitat castellonense presidida per Mª Pepa Sancho. És un taller, ens conta la seua presidenta, que dota de recursos a les dones que assisteixen per a aprendre i identificar les pròpies emocions, els indicadors d'independència emocional o les possibles pors latents que sorgeixen quan toca defensar els drets de les dones. A més, coneixen i treballen sobre diferents conceptes com poden ser el *feminisme* o la *violència de gènere*.

L'últim taller d'empoderament femení va tindre lloc entre el 2 de novembre de 2020 i el 21 juliol de 2021 i es va desenvolupar mitjançant sessions setmanals de dues hores cadascuna. Les psicòlogues professionals encarregades d'impartir els continguts teòrics i pràctics del taller han sigut Sandra Herreros i Lorena Manrique, qui tenien una mitjana de 15-20 alumnes per sessió. Les dones interessades en aquest projecte han rebut formació per a adquirir les habilitats, destreses i eines necessàries per a posar en pràctica l'empoderament femení.

En aquests moments, ens conta Mª Pepa, estan desenvolupant un altre taller, també subvencionat per la Regidoria de Feminisme i LGTBI, que segueix la mateixa línia que els anteriors ja que es tracta d'un projecte anual. Així doncs, les dones assistents es donen cita, generalment, els divendres a la vesprada en la seu de l'associació [Aula Debat De El Grao](#) per a aprendre, compartir i reflexionar sobre les seues realitats com a dones.

*

Dia de la Igualtat Salarial

El passat **22 de febrer** va ser el Dia de la Igualtat Salarial. Res a celebrar. Les dones necessiten treballar 52 dies més a l'any que els homes per a cobrar el mateix que ells, és a dir, elles "treballen gratis" de l'1 de gener al 22 de febrer. Per això l'elecció d'aquesta data per a visibilitzar una situació de discriminació present en la nostra societat: la desigualtat salarial per raó de sexe. **A nivell europeu, les dones cobren un 14,1% menys que els homes**, això és, per cada euro que guanya un home, la dona guanya 0,86€. A Espanya la diferència s'engrandeix i la situació, per a les dones, empitjora. Segons l'última anàlisi del sindicat CSIF, si atenem la retribució salarial, **la bretxa se situa al nostre país en el 20,29%**. Això significa que els hòmens cobren de mitjana uns 22.640 euros a l'any, mentre que les dones es queden en els 18.047 euros. A més, la majoria de contractes temporals són firmats per dones i les reduccions de jornada sol·licitades, també, per dones majoritàriament. Per a coadjuvar a la seua visibilitat, Twitter ha decidit atorgar la verificació al compte dedicat a la bretxa salarial creada i gestionada per Fundació Dones. Això suposa una fita històrica en aquesta xarxa social perquè **per primera vegada la verificació de Twitter es concedeix a una realitat social**. (Font: [Antena 3 Notícies](#))

*

Campanya "El cost de la conciliació"

El **Club de Malasmadres** posa en marxa la campanya "**El cost de la conciliació**". Per què? Perquè la conciliació, al nostre país, no existeix, és una utopia. I el cost personal, laboral i emocional per a les mares és alt, molt alt. Diuen des del club que la pandèmia ha evidenciat l'absència d'estructures formals de suport a les famílies i de mesures efectives per a poder conciliar. És per això que l'objectiu d'aquesta iniciativa és, principalment, revaloritzar socialment i econòmicament la maternitat i l'atenció, posar-les en el centre de vida. I això passa per visibilitzar les dones en el terreny social, laboral i, també, privat, el treball del qual, en aquest últim cas, ni tan sols és remunerat. Per a aconseguir-ho, han elaborat una enquesta els resultats de la qual permetran **visibilitzar el cost que té la falta de conciliació per a les dones**, les quals assumeixen en gran part l'atenció de filles i fills. Aquest cost es tradueix, per exemple, en el fre o paralització de la carrera professional de la dona, ja que té menys temps per a cuidar-se ella o patir més ansietat i estrès per culpa de la sobrecàrrega de treball mental. (Font: [Club de Malasmadres](#))

*

Me Too Universidad

Es tracta d'un moviment que pretén **visibilitzar les situacions d'assetjament, abús i violència sexual que es donen en entorns universitaris** perquè no queden impunes. Van ser 25 dones víctimes d'aquestes situacions en la universitat les qui, al gener de 2022, van **trencar el seu silenci** en *EL PERIÓDICO* denunciant l'assetjament que van patir a les aules per part de professors. L'objectiu és impulsar una **xarxa internacional** que vincule tots els casos a nivell mundial i, d'aquesta forma, poder pressionar els països perquè adopten mesures als campus, com, per exemple, que les unitats d'igualtat de les universitats incloguen persones que coneguen de primera mà la problemàtica. Una de les [últimes notícies](#) la protagonitzen alumnes d'universitats del Marroc que se sumen a *Me Too Universidad* denunciant assetjament sexual dels seus professors. (Font: [Me Too Universidad](#))

*

Medi ambient i feminisme: Mujeres que Cuentan

Cada Lata Cuenta és un programa europeu d'educació ambiental que es desenvolupa en col·laboració amb fabricants, la indústria del reciclatge i les marques de begudes. Encara que el programa va sorgir a Regne Unit en 2009, a Espanya aterra en 2015. La missió és animar les persones al fet que reciclen les llandes de begudes fora de casa, atès que els metalls amb què estan construïdes fan que siguin infinitament reciclables. A partir d'aquest programa naix **Mujeres que Cuentan**, una acció de sensibilització entorn del 8 de març en el qual tres dones referents en el món de l'art i de l'esport col·laboren amb diferents campanyes per a promocionar el reciclatge. Elles són: Diva Satánica, vocalista en NERVOSA & BLOODHUNTER i una de les veus de **El metal nunca muere**; Pilar Balsalobre, directora d'art, cofundadora de photoAlquimia i creadora de **Pixelata**; i Aida de Miguel, jugadora de 1a Divisió de Futbol Sala en Agrupació Esportiva Alcorcón i una de les protagonistes de **Ser Amarillo, Ser Inmortal**. (Font: [Cada Lata Cuenta](#))

Cicle dona i cine

CONOCIENDO A ASTRID

LLOC: Teatre del Raval
DATA: 25 de maig de 2022
HORA: 18:30h
Entrada gratuïta

Sinopsi: Biopic de l'escriptora sueca Astrid Lindgren, creadora de Pippi Mitgesllargues. Segons confessions de la mateixa Astrid, se sap que el nom de 'Pippi' el va concebre quan el seu fill de set anys, malalt d'una infecció pulmonar en l'hivern de 1941, li va demanar que li narrara les aventures d'una nena anomenada "Pippi Mitgesllargues". Dos anys després, mentre Astrid Lindgren reposava d'una fractura a la cama, va aprofitar el seu temps per a escriure les aventures d'aquesta nena entremaliada que aviat donaria la volta el món i es convertiria en un símbol feminista.

LA LOBA

LLOC: Teatre del Raval
DATA: 22 de juny de 2022
HORA: 18:30h
Entrada gratuïta

Sinopsi: A la fi del segle XIX, en una població meridional, la calculadora i desprietada Regina Giddens comença una lluita sense quarter contra els seus germans per a quedar-se amb l'herència familiar. En els seus plans no tenen cabuda els sentiments, ni tan sols cap al seu marit, un home honrat que torna a casa després de sofrir una greu malaltia. Enmig de l'asfixiant atmosfera creada per la desmesurada ambició de la seva esposa, només trobarà calor humana en l'amor de la seva filla.

LA BODA DE ROSA

LLOC: Teatre del Raval
DATA: 28 de setembre de 2022
HORA: 18:30h
Entrada gratuïta

Sinopsi: A punt de complir 45, Rosa, interpretada per Candela Peña, s'adona que ha viscut sempre per als altres i decideix marxar-se, deixar-ho tot i pitjar el botó nuclear. Vol prendre les regnes de la seva vida i complir el somni de tenir un negoci propi. Però aviat descobrirà que el seu pare, els seus germans i la seva filla tenen altres plans, i de canviar de vida no és tan senzill si no està en el guió familiar.

LAS NIÑAS

LLOC: Teatre del Raval
DATA: 26 d'octubre de 2022
HORA: 18:30h
Entrada gratuïta

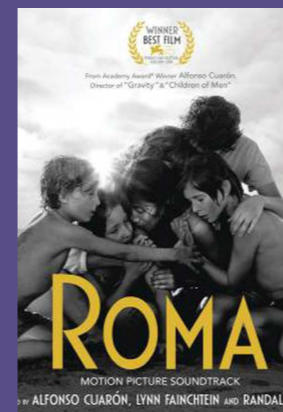
Sinopsi: Any 1992. Celia, una nena d'11 anys, viu amb la seva mare i estudia en un col·legi de monges a Saragossa. Brisa, una nova companya nouvinguda de Barcelona, l'empeny cap a una nova etapa en la seva vida: l'adolescència. En aquest viatge, a l'Espanya de la Expo i de les Olimpíades del 92, Celia descobreix que la vida està feta de moltes veritats i algunes mentides

GETT, EL DIVORCIO DE VIVIANE AMSALEM

LLOC: Teatre del Raval
DATA: 30 de novembre de 2022
HORA: 18:30h
Entrada gratuïta

Sinopsi: Viviane Amsalem, separada des de fa anys de Elisha, el seu marit, vol aconseguir el divorci per a no convertir-se en una marginada social. A Israel no existeix encara el matrimoni civil; segons les lleis religioses, només el marit pot concedir el divorci. No obstant això, Elisha, es nega a fer-ho. Viviane haurà de lluitar davant el Tribunal Rabínic per a aconseguir el que ella considera un dret. Així es veurà immersa en un procés de diversos anys en què la tragèdia competirà amb l'absurd i absolutament tot es posarà en dubte.

ROMA

LLOC: Teatre del Raval
DATA: 21 de desembre de 2022
HORA: 18:30h
Entrada gratuïta

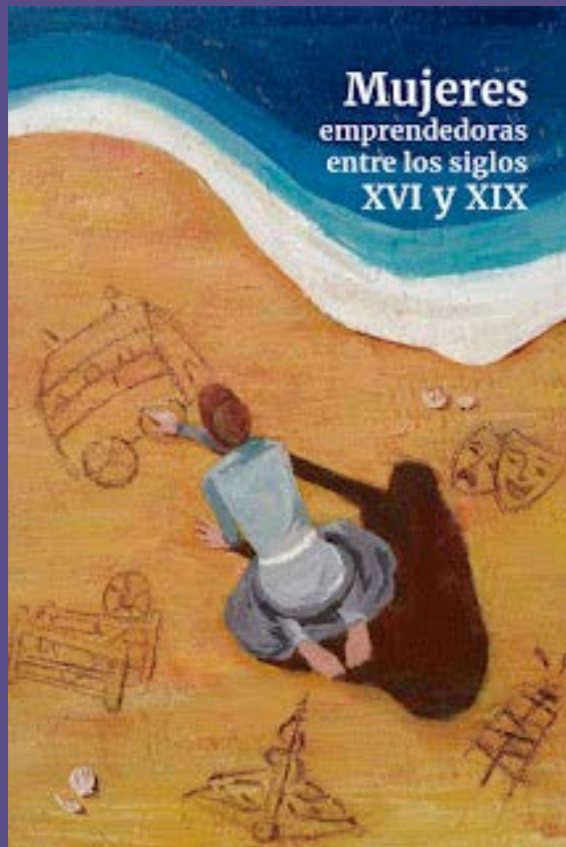
Sinopsi: Pel·lícula mexicana dirigida per Alfonso Cuarón i ambientada a principis de la dècada de 1970. És una ficció a partir dels records de la infància de Cuarón en la colònia Roma de la Ciutat de Mèxic, i narra la vida d'una família de classe mitjana i Cleo (Yalitza Aparicio), la seva treballadora domèstica. Cuarón va basar el guió en els seus propis records de la infància i en Liboria Libo Rodríguez, la treballadora domèstica de la seva pròpia casa que va realitzar la seva criança i a qui va dedicar la pel·lícula. Es tracta d'un retrat realista i emotiu dels conflictes domèstics i les jerarquies socials durant l'agitació política de la dècada dels 70.

Pots Participar...

→ Premis Certamen de Relats Beatriu Civera 2022

Fins al 2 de maig de 2022 està obert el termini per a la presentació de relats breus sobre igualtat i visibilització de figures femenines. Aquest certamen el convoca la Regidoria d'Igualtat de l'Ajuntament de València en honor a l'escriptora i periodista Beatriu Civera, invisibilitzada com tantes altres dones professionals. S'establiran dos premis de 1.375€, un per a la modalitat de 18 a 30 anys i un altre per a la modalitat de més de 31 anys. Es publicaran, a més dels dos premiats, fins als 12 millors treballs presentats, sempre que complisquen amb la qualitat adequada per a la seua publicació segons el jurat. La participació és a través de la [Seu Electrònica](#).

No et perdes...

Mujeres emprendedoras entre los siglos XVI y XIX (Subdirecció General d'Estudis, Informació i Publicacions del Ministeri d'Economia i Empresa, 2019).

Es tracta d'una reedició d'aquest monogràfic de 2017, en el qual es presenta una semblança de dones emprenedores que, superant les dificultats imposades per l'estructura social i la regulació jurídica de la seua època, van aconseguir exercir una labor activa en la producció de béns i serveis.

Aquest compendi d'onze capítols dedica, algun d'ells, a figures concretes com María de Navas, actriu i empresària teatral, Isabel Zandal Gómez, primera infermera de la història en missió internacional, o Fermina Orduña, primera dona a presentar una patent a Espanya. I altres capítols se centren en grups professionals com a impressores o cellereres. Així doncs, aquest text brinda un recorregut per la vida i assoliments d'una sèrie de dones de diferents èpoques que es van integrar en sectors en els quals a penes es comptava amb elles, com ara el refinament de petroli, la banca, l'avicultura o la direcció de companyies teatrals.

L'objectiu d'aquest monogràfic és doble: visibilitzar la participació, i aportació, femenina en el progrés socioeconòmic, d'una banda, i retre homenatge a l'esperit emprenedor de tantes dones que van deixar la seua petjada en la història malgrat quedar oblidades, per un altre.

Pots accedir al llibre complet [ACÍ](#).

Carme Ripollés Martínez rep aquest guardó com a reconeixement a la seua trajectòria en el món del fotoperiodisme

Nascuda a Nules, Carme Ripollés viu ara a Castelló. Es va llicenciar en Periodisme a la Universitat Autònoma de Barcelona i ha treballat com a fotoperiodista per a diferents diaris. És fotògrafa *freelance* i mare. Com a docent, ha sigut professora associada a la Universitat Jaume I de Castelló i, actualment, imparteix classes en l'IES Vila-Roja d'Almassora. Reconeix que li agrada estar en contacte amb les noves generacions perquè li aporten nous punts de vista i l'obliga a estar aprenent constantment. Fa broma aprofitant la tribuna que li concedeix aquest espai per a fer una crida a les grans companyies de material fotogràfic: que construïsquen cambres i objectius més lleugers.

Com et sents per rebre el Premi Olímpia 2022?

En un primer moment em vaig sentir aclaparada, després van començar els nervis. El moment del discurs m'imposava molt. A vegades vivim amb la síndrome de la impostora, però la veritat és que aquests dies han sigut un viatge en la memòria molt bonic. I em sent molt agraïda per aquest premi tan important.

Mentre estudiaves Periodisme, ja sabies que volies dedicar-te a la fotografia? Com vas arribar al fotoperiodisme?

Quan cursava la carrera de Periodisme vaig descobrir la fotografia i el fotoperiodisme. Abans d'apostar-ho tot al fotoperiodisme vaig provar altres mitjans, com la ràdio i la televisió, però vaig veure que en aquell moment no eren allò que més m'agradava. Em sentia molt més còmoda en la fotografia.

Carme Ripollés rep el premi acompanyada per Verònica Ruiz, regidora de Feminisme i LGTBI, i Amparo Marco, alcaldessa de l'Ajuntament de Castelló.

Com a dona, creus que has tingut més dificultats en l'àmbit laboral periodístic que els teus companys homes?

A primera vista et podria dir que no, però sí que hi ha més dificultats. Costa més tenir credibilitat. La credibilitat te la dona el teu treball i el teu bon fer, però sí que he sentit que alguns companys l'aconseguien amb més facilitat.

Existeix desigualtat en el món del fotoperiodisme?

Crec que he tingut sort en el tema de la igualtat perquè en els últims anys s'ha avançat molt en aquest sentit. Les dificultats són subtils, i davant això cal ser resistent i no abandonar. També es pot aprofitar la condició de dona per a prendre altres camins, per a establir diàlegs, per exemple, amb altres dones que poden ser protagonistes d'una història en la qual els homes poden tindre un accés més complicat.

Exerceixes el fotoperiodisme des d'una perspectiva de gènere?

Ho intente. No caure en cap estereotip és molt difícil. Però sempre intente que en situacions que tradicionalment estan molt masculinitzades, com el món de la tecnologia, la ciència, l'economia o l'empresa, retratar a dones en actitud activa, que siguin subjectes actius. I també, per descomptat, posar en valor els temes que protagonitzen les dones o la veu de dones que tenen coses rellevants que contar.

La credibilitat te la dona el teu treball i, sobre tot, el teu treball ben fet, però sí que he escoltat que alguns companys l'aconseguien amb més facilitat

+dones

REGIDORIA DE FEMINISME I LGTBI

Ajuntament de
Castelló
Feminisme i LGTBI